

عکس: Reuters

چالش‌های پیش روی آنتونیو گوتروش، دبیرکل جدید سازمان ملل

راه‌های خلق جهانی هماهنگ‌تر

سام داوژ *

مترجم: وصال روحانی

انتصاب آنتونیو گوتروش پرتغالی به‌عنوان دبیرکل جدید سازمان ملل اتفاقی نبود که خیلی‌ها را متعجب کرد. زیرا او نه یک زن و نه یک فرد اهل اروپای شرقی است. بعد از ۸ مرتبه انتخاب متوالی مردان برای احراز این سمت بسیاری از آگاهان و حتی اعضای ارشد سازمان ملل منتظر منصوب شدن یک زن به این سمت بودند و عده‌ای هم می‌گفتند نوبت انتصاب فردی از اروپای شرقی فرا رسیده است.

گوتروش براساس خصلت‌هایی همچون نوع حضورش در عرصه‌های سیاسی و اجتماعی و ایجاد تصویری مناسب از خود برای این سمت انتخاب شد. ابتدا کاندیداهای احراز این سمت فیلم‌ها و تیزرهایی از خود که در بردارنده اطلاعاتی پیرامون آنها و دیدگاه‌هایشان بود ارائه دادند و سپس اعضای سازمان ملل در روالی شبیه به بازاریابی دو ساعت از آنها با وسعت هر چه بیشتر پرس و جو کردند.

آنچه گوتروش را در این روال نفس‌گیر بازاریبی پیروز و صاحب عنوان فوق کرد، آرامشش زیر فشار عصبی، هشیاری‌اش در تشریح روابط بین‌الملل و تجربه او در موشکافی مسائل مختلف بود. او این شانس را هم آورد که دوبانویی که رقیب اصلی او بودند نه از اروپای شرقی بلکه از نیوزیلند و آرژانتین بودند و در نتیجه انتصاب احتمالی هلن کلارک سوزانا مالکورانمی توانست افرادی را که می‌گفتند دبیرکل جدید باید از بلوک شرق بیاید، راضی کند.

رژومه قوی سیاسی گوتروش البته سهم نخست را در پیروزی وی در این کورس ویژه داشت. وی نه تنها در مقطعی نخست‌وزیر پرتغال بود بلکه به مدت شش سال نهاد موسوم به «سوسیالیسم بین‌الملل» را هدایت می‌کرد. پیروزی گوتروش اتفاق شیرین بزرگی برای اوست اما برای سایر سیاست‌پیشه‌های اروپای

از کشورها با یکدیگر قدم‌هایی را در این راه‌ها بردارد زیرا وقتی دبیرکل بعدی بیاید، روابط کشورها مخدوش‌تر و لایه‌های اوزون پُر حفره‌تر از امروز و بازگشت به شرایط طبیعی نزدیک به غیر ممکن خواهد بود. برای دستیابی به این امر و بهتر ساختن شرایط زیستی کره زمین، سازمان ملل باید ضمن احترام شمردن قواعد بین‌المللی فعلی از پیشرفت‌های حاصل در امور هوا و فضا و همچنین رشته‌های پزشکی و امکانات تکنولوژی بهترین بهره را بگیرد. سازمان ملل باید پیش از هر چیزی از آلودگی هوا در سطح دنیای بکاهد که اینک در کمتر کشوری می‌توان از رشد آن در امان بود.

تقویت نهادهای بین‌المللی و شرکت‌های خصوصی

برای داشتن جهانی که مبتنی بر روابط بهتر انسان باشد، سازمان ملل باید بسیاری از اصول فعلی رایج در ارتباطات کشورها را تغییر بدهد و مهم‌تر از همه اینکه نهادهای بین‌المللی در کشورها را فعال‌تر و از بخش‌های خصوصی برای مشارکت در امور بین‌المللی بیش از گذشته بهره‌گیرد.

امروزه جهان سرشار از سازمان‌های بین‌المللی و ائتلاف‌های موقتی شغلی است و با اینکه ممکن است در نگاه اول این پیوندها طیف و بردی در سطح همان کشورهای محل استقرار شرکت‌ها داشته باشد اما چون گستره کاری این شرکت‌ها به کشورهای مختلف بسط می‌یابد، سازمان ملل می‌تواند با همسو ساختن آنها با یکدیگر جهان هماهنگ‌تری را بسازد. در حالی که قواعد داخلی کشورها در برخی زمینه‌ها مانند بهداشت و امور بازنشستگی مشابه است، چرا گوتروش حلقه اتحاد آنها را منسجم‌تر و مقاوم‌تر کند؟

بسط و تقویت حقوق بشر

گوتروش با جهانی طرف است که سرشار از برخوردهای متنوع با مسأله حقوق بشر است و هیچ‌یک نیز وجود ایراداتی را در این زمینه نمی‌پذیرند. از همه عجیب‌تر و مسخره‌تر ابقای عربستان در شورای حقوق بشر سازمان ملل باوجود یک سال و نیم بمب ریختن روی سر مردم یمنی است. گوتروش تا زمانی که اینگونه امور ناسره را حذف نکند خودش و ریاستش جدی گرفته نخواهند شد.

بحث مهاجرت‌ها و جایگاه پناهنجیان

گوتروش به ظاهر علاقه زیادی به انسانیت و حفظ احترام آدم‌ها از تبارها و کشورهای مختلف دارد و اوج آن می‌تواند در مسأله برخورد با مهاجران و پناهنجیان در کشورهای مختلف تجلی یابد. دشواری بزرگ موجود، نظر نامساعد مردم کشورهای است که مهاجران به آنها پا می‌گذارند و مردم آنها را نه فقط محدودکننده زندگی خویش می‌انگارند بلکه به سبب اقدامات ترویجی دست‌معدودی از آنها حتی از جانب آنان احساس خطر جانی می‌کنند. وقتی این رویکردها اوج می‌گیرد مردم حتی دست‌مشارکت در امور بین‌المللی بیش از گذشته بهره‌گیرد.

ناکار آمدی در عین داشتن ادوات پیشرفته

گوتروش نهادی را تحویل گرفته که ظاهراً از ادوات کارآمدی برای حل تعارضات و رفع تناقض‌های مدیریتی بهره می‌گیرد اما در برخورد با منازعات بین‌المللی، تحرکات ترویجی، جنایات سازماندهی

امروزه جهان سرشار از سازمان‌های بین‌المللی و ائتلاف‌های موقتی شغلی است هر چند گستره کاری این شرکت‌ها به کشورهای مختلف بسط می‌یابد، سازمان ملل می‌تواند با همسو ساختن آنها با یکدیگر جهان هماهنگ‌تری را بسازد

شده و خطرات سایبری ناکارآمد عمل کرده و با ذات دایما در حال تغییر این چالش‌ها همسوز شده‌است. برای رفع این ایرادات باید با فرهنگ کشورهای مختلف از نو هماهنگ شد و انگیزه‌های جدیدی را برای همکاری‌های بین‌المللی یافت. یک ایراد سازمان ملل تاکنون کم‌توجهی به بنیادهای سیاسی منازعات و اکتفا به کدخدمنشی‌ها بوده است و گوتروش باید به جای اکتفا صرف به مأموریت‌های صلح‌ی حاصل، ریشه‌های منازعات را ردیابی و آنها را خشک و کشورهای حاضر در این تلاش‌ها را تقویت کند.

تغییر انگاره‌های سیاسی جهان باز هم در حال تغییر

انگاره‌های سیاسی خود است و مهم‌تر از هر مسأله‌ای لزوم تلاش گوتروش برای رفع

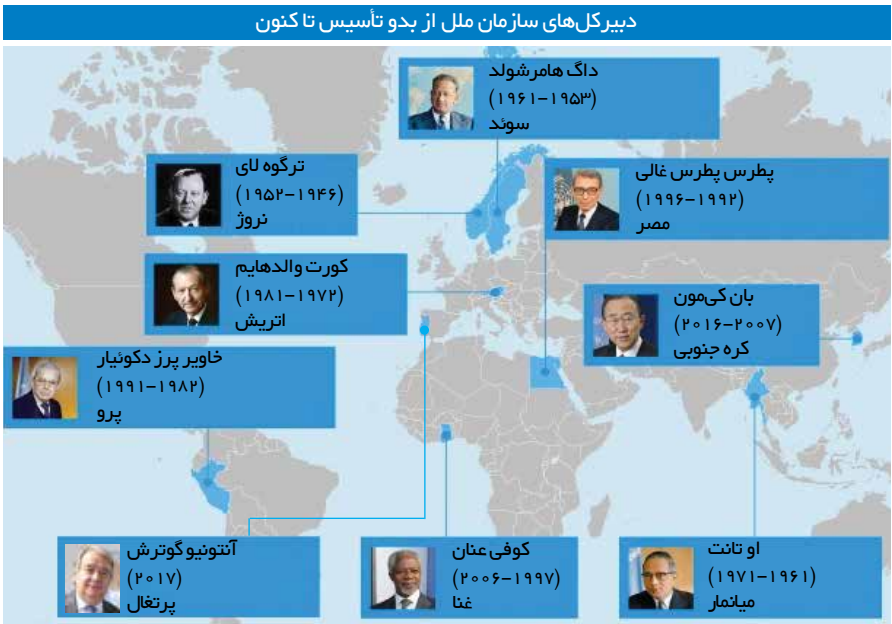
مردم این قاره در آن چندان مورد توجه قرار نمی‌گیرد و اولویت به کشورهای غریبه صاحب تسلط در این کشورهای آفریقایی داده می‌شود. گوتروش برای حل این معضل باید روال فعلی کار در شورای امنیت را به گونه‌ای عوض کند که صدای سه کشور آفریقایی عضو این شورا بیش از پیش شنیده شود و احساس کنند میزان تأثیرگذاری‌شان بر آرای این شورا بیش از گذشته شده است.

امریکا باید از نظامی‌گری برهیز

برخلاف ادعاهای قبلی دونالد ترامپ او بخشی از رجحان‌های نظامی آمریکا را در قسمت‌هایی از جهان حفظ خواهد کرد و از هر یک از فرصت‌های مقرر برای سخنرانی در مجمع عمومی سازمان

جدی باشد، گوتروش باید روال کار در نهاد تحت اختیارش را طوری عوض کند که دیگر به چشم خود به آن نگاه نشود و برای این مهم باید بینش قوی‌تر، ارتباطات وسیع‌تر و ایستادگی بر سر اصول درست را در دستور کارش قرار بدهد.

گوتروش معتقد است باید از راه‌هایی وارد شود که برخوردهای فرهنگی و اقتصادی بین کشورها را به حداقل برساند و به کشورهای مختلف تفهیم کند که حافظ هویت آنها است و این نکته را به اثبات برساند که وسیله‌ای در دست چند دولت خاص نیست. او باید کشورهای را که به پای قراردادهای بین‌المللی خود نمی‌ایستند به راه بیابرد و به پایبندی به اصول مقرر وادار کند. ریاست در بدترین عصر ممکن و در

عکس: UN

نهایت این از بد اقبالی گوتروش است که در بدترین و پرتعارض‌ترین شرایط دهه‌های اخیر جهان مدیر سازمانی شده که هر ساله از سوی بسیاری از کشورها به ضعف مفرط در حل سئزیه‌های ملی و برخوردهای بین‌المللی متهم می‌شود و در بسیاری از این دفعات این اتهام‌زنی‌ها بی‌پایه نیست. او به حمایت‌های گسترده جهانی نیاز دارد که متأسفانه عادت کرده است سازمان ملل را نهادی کارآمد و منصف به شمار نیابد و در بسیاری از موارد سازمانی توصیف کند که حتی قطعنامه‌هایش بین‌المللی را به ناهمی آورد.

* استادننگله‌امفورد و استیوارل سابق کوفی‌عنان، دبیرکل پیشین سازمان ملل
■ منبع: Academic Council on the United Nations System

ملل و نوبت‌های اختصاص یافته به این کشور در گردهمایی‌های شورای امنیت بهره خواهد گرفت و لاید می‌کوشد سیاست‌های چند دهه اخیر آمریکا در ورود غیرقانونی به مناقشات منطقه‌ای را توجیه کند ولی تا زمانی که از حجم نظامی‌گری‌های آمریکا در جهان به طور واقعی کاسته نشود حرف‌های ترامپ مثل اظهارات او‌باما به درد سازمان ملل نخواهد خورد.

تغییر برداشت‌های موجود از سازمان ملل

پترس غالی، دبیرکل سازمان ملل در دهه ۱۹۹۰ همیشه شوخی می‌کرد که سازمان ملل به بهانه‌ای برای توجیه ضعف‌های سیاسی داخلی کشورها تبدیل شده است اما اگر این یک تغییر

تنش‌ها بین سه قدرت اصلی جهان یعنی روسیه، آمریکا و چین است. ورود دونالد ترامپ به کاخ سفید به معنای افزایش حس ملی‌گرایی در آمریکا به بهای نادیده گرفتن دوکراسی واقعی و مخدوش کردن هر چه بیشتر حقوق بشر است. شاید برای مدتی روابط روسیه و آمریکا گرم‌تر شود اما این اصلا به معنای حل مناقشات سوریه و امن شدن عراق نیست. گوتروش باید امیال کشورهای عمده رو به رشد شامل برزیل، آفریقای جنوبی، اندونزی، سنگاپور و هند را نیز قبل از آنکه به کج‌روی‌های احتمالی منجر شود مهار و مدیریت کند.

آفریقا را باور کنید

در آفریقا همچنان امواج نارضایتی برقرار است و این محصول رواج سیستم‌هایی است که خواسته‌های

ملل در ۱۰ سال گذشته با آن دست و پنجه نرم کرد، شیوع بیماری وبا پس از زلزله در هائیتی در سال ۲۰۱۰ بوده است. این بیماری بدن ۷۸۰ هزار نفر را مورد حمله قرار داد و جان بیش از ۹ هزار نفر را گرفت. متخصصین معتقدند که منبع شیوع این بیماری یکی از کمپ‌های صلح‌جویی سازمان ملل بود که پس از زلزله در هائیتی ایجاد شده بود. سازمان ملل برای مدت‌ها زیر بار آن نمی‌رفت اما سرانجام در ماه اگوست سال گذشته اعتراف کرد، در فرآیند این بیماری مرگبار نقش کوچکی داشته است و در مجموع بان کی‌مون، هشتمین دبیرکل سازمان ملل نقاط ضعف زیادی در کارنامه‌اش دارد تا ثابت کند که انتخابش چندان به نفع مردم دنیا نبوده است.

موفقیت‌ها

اما آن روی سکه ریاست او، مجموعه اتفاقاتی است که در یکی از پرتنش‌ترین برهه‌های زمانی به‌ثمر نشسته است. نرخ فقر و مرگ کودکان کاهش پیدا کرده؛ تعداد دختران تحصیل‌کرده بیشتر شده و جهان از خطر گردن‌جنگ جهانی دیگری به سلامت عبور کرده است.

عکس: AFP

هیچ برخورد جدی‌ای با خطایان امر کرد. همچنین بسیار مشکل است که از عملکرد بان کی‌مون در مقابل جنگ داخلی سرلانکا دفاع کرد. بی عملی او در مقابل از هم پاشیدگی سودان جنوبی و یمن هم مزید بر علت شده است. هنگامی که صلح‌بانان سازمان ملل مورد اتهام سوءاستفاده جنسی در آفریقای مرکزی قرار گرفتند، ضربه دیگری بر وجهه مدیریت کی‌مون فرو آمد. در سال ۲۰۱۵ بیش از ۱۰۰ مورد آزار جنسی گزارش شد و ۲۵ مورد تازه هم در سال گذشته تا نشان همد که

برابر آن، صف منتقدین او را طولانی‌تر کرد. همچنین بسیار مشکل است که از عملکرد بان کی‌مون در مقابل جنگ داخلی سرلانکا دفاع کرد. بی عملی او در مقابل از هم پاشیدگی سودان جنوبی و یمن هم مزید بر علت شده است. هنگامی که صلح‌بانان سازمان ملل مورد اتهام سوءاستفاده جنسی در آفریقای مرکزی قرار گرفتند، ضربه دیگری بر وجهه مدیریت کی‌مون فرو آمد. در سال ۲۰۱۵ بیش از ۱۰۰ مورد آزار جنسی گزارش شد و ۲۵ مورد تازه هم در سال گذشته تا نشان همد که

نگاهی به کارنامه ۱۰ ساله بان کی‌مون

نسخه‌های مردی از شبه جزیره پر آشوب «کره» برای «زمین»

مترجم: فرحان دهقی

بان کی‌مون برای منتقدینش بدترین دبیرکل سامان ملل در طول تاریخ شکل‌گیری‌اش است. به زعم آنها او مدیری است که نه کارنامه داشت و نه قدرت تصمیم‌گیری در مواقع بحرانی و سخت. مردی از ناکیاآباد که کمی خجالتی است و یسدت ضعیف. نوع سبک و فقدان کاریزمای او در هنگام مواجهه با رسانه‌ها موجب شد که او مرد «نامرئی» نامیده شود و برخی اوقات نیز حتی با انتقادهای بسیار محکم‌تری از جانب افرادی که از نزدیک با وی کار می‌کردند، مواجه شد. یادداشت‌های افشا شده در سال ۲۰۱۰ نشان می‌دهد رئیس دفتر نظارت داخلی سازمان ملل متحد نیز به بان کی‌مون هشدار داده بود که این نهاد تحت رهبری وی در فرآیند فروپاشی قرار گرفته است. در نگاه موافقینش اما، او یک مدیر آرام و ثابت‌قدم است که توانسته در طی دوران ۱۰ ساله ریاستش بر سازمان ملل که یکی از پرچالش‌ترین دهه‌های تاریخ معاصر بوده، اتفاقات بزرگی را رقم بزند. اکنون با پایان گرفتن مدیریت او بر سازمان ملل، فارغ از جانبداری یا زیرحجم انتقاد بردنش، خوب است نگاهی کنیم به آنچه او در دو دوره پنج‌ساله ریاستش برای جهان انجام داده است:

■ **سنگلاخ‌های مسیر**
در دوران ۱۰ ساله ریاست بان کی‌مون چالش‌های سرراهش کم نبوده است. بحران سوریه یکی از آنهاست که او بارها به دلیل بی‌تفاوتی و بی‌عملی در مقابلش مورد هجوم انتقاد قرار گرفته است. مخالفین کی‌مون معتقدند او با در پیش گرفتن روحیه انفعالی بیش از اندازه‌اش نتوانست نظر مثبت شورای امنیت را برای ارائه نقشه مداخله، جلب کند.
مشاوره دائمی روسیه و چین با آمریکا، بریتانیا و فرانسه منجر به

انتخابات ریاست جمهوری کشورش، کره جنوبی شرکت خواهد کرد. وی در نیویورک به خبرنگاران کراهی گفت اگر تجربه ۱۰ ساله‌اش به‌عنوان دبیرکل رویدادهای نویدبخش برای آینده حیات انسان‌ها روی زمین است که در دوره ریاست «بان» اتفاق افتاده است. او در تابستان سال گذشته درباره این توافق شادمانه گفت: «با هر معیاری این یکی از پرافتخارترین لحظات زندگی‌ام است، توافق پاریس تمامی انرژی و اشتیاق من را صرف خود کرد و حالا بسیار خوشحالم که این تلاش‌ها به ثمر نشست.»

«هنگامی که کارم را به‌عنوان دبیرکل سازمان ملل آغاز کردم، هیچ تدبیری درباره تغییرات آب و هوایی نیانداشیده بود. این سال‌ها دفاع کند. گفت: «کارنامه من توسط تاریخ و آیندگان قضاوت خواهد شد. من تمامی تلاش و اشتیاقم را برای دفاع از مردم بی‌دفاع کردم و تلاش کردم صدای مردم بی‌صدا باشم.»
وی که در طول ۱۰ سال تصدی این مقام جزوایی نظیر نشان دوستی دولت ازبکستان، نشان افتخار دولت اتریش یا جایزه جیمز ون فلیت دولت کره جنوبی را نصیب خود کرده در آخرین سخنرانی ماه دسامبر ۲۰۱۶ خود اعتراف کرده بود که گرچه در این ۱۰ سال همه وقت انرژی‌اش را صرف انجام وظایفی که به عهده داشته، کرده است اما در حالی به کار خود پایان می‌دهد که بسیاری از تلاش‌های او بی‌ثمر مانده و میراثی از شکست را برای جانشین خود باقی گذاشته است.
■ منبع: تلگراف/گاردین